

Maakuntien ilmastotiekartat

Laura Saikku, Suomen ympäristökeskus SYKE, 3.11.2021

Maakunnat ja ilmastonmuutoksen hillintä

- Maakuntaliittojen lakisääteiset tehtävät: maakuntakaavoitus, liikennejärjestelmätyö ja aluekehittäminen
- Aluetason selvitysten ja kehityshankkeiden rahoittaminen
- Energiayhtiöiden, kaavoittajien ja lupaviranomaisten vuoropuhelun edistäminen
- Ilmastotekojen mahdollistaja

Canemure-hanke ja maakuntien ilmastotyö

- Canemure-hankkeessa edistetään alueiden ilmastotyötä **Etelä-Karjalassa, Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla, Päijät-Hämeessä, Satakunnassa, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa** vuosina 2018-2024
- Alueelliset koordinaattorit ja ilmastoryhmät edistävät ilmastotoimia
- Alueellisen ilmastotyön koordinointi: rahoitusta ilmastohankkeisiin, eri toimijoiden tuominen yhteen, ilmastotoimien edistäminen
- Keskeisenä toimenä alueellisten ilmastotiekarttojen laatiminen 2019-2021
- Yhteenveto tiekartoista ja tiekarttatyöstä koottu loppuvuodesta julkaistavaan raporttiin: Maakuntien ilmastotiekartoilla kohti hiilineutraalia Suomea

Tiekarttatyön vaiheet

Lähtötilanteen kartoitus: arvio päästökuilusta

- Päästöjen kartoittaminen
- Lähtötietojen keruu kunnista kyselyillä/haastatteluilla
- Arvio jo suunniteltujen ja päätettyjen toimien vähennyspotentiaalista;
- Arvio päästöjen BAU-kehityksestä
- Arvio tarvittavista lisäisistä toimista

Tiekartan valmistelu: strategiset tavoitteet - teemat (toimenpiteet)

- Työryhmän asettaminen
- Työpajat eri sidosryhmille
- Taustaselvitykset
- Muut valtakunnalliset ja alueelliset ohjelmat, suunnitelmat ja tiekartat
- Kommentointi/lausuntokierrokset

Toimenpiteet

- Toimenpiteiden toteuttaminen/toimenpideohjelman valmistelu
- uudet hankkeet
- toimijoiden sitoutus
- toimintamallien levitys
- Viestintä

Seuranta

- Päästöjen ja indikaattorien seuranta

Päästövähennystavoitteet maakuntien tiekartoissa

- Tavoitteena päästövähennys -80% 2007-2030 (Hinku-
maakunnat: Etelä-Karjala, Pirkanmaa, Päijät-Häme)
- Hiilineutraalius 2030 (Satakunta),
- Hiilineutraalius 2035 (Varsinais-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa,
Uusimaa*)
- *Uusimaa-ohjelman luonnoksessa tavoitetta päivitetään
vuodelle 2030

Linjauksia maakuntien tiekartoissa

- Energia: Luopuminen fossiilisista energialähteistä, energiatehokkuus
- Rakennukset: Kirjauksia uudisrakentamisen energiatasoon tai rakentamisen päästöihin liittyen.
- Liikenne: Linjauksia kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuuksien kasvattamisesta ja fossiilisten polttoaineiden vähentämisestä
- Maatalous: ruokajärjestelmän kestävyys edistäminen, hiilensidonta, energian käytön ja tuotannon roolia
- Metsien kestävä käytön osalta viitataan esimerkiksi Kansalliseen metsästrategiaan

Mallitiekartat: laajaan asiantuntijatyöhön perustuvan arviointi eri toimenpiteiden vaikuttavuudesta

- Mallitiekarttoihin koottu sektorikohtaisesti toimenpiteitä, joita tulisi edistää merkittävien päästövähennysten saavuttamiseksi.
- N. 160 esimerkkitehtävää kategorisoitu sellaisten toimenpiteiden alla, joiden vaikuttavuutta voidaan mitata erilaisin indikaattorien
- Vaikuttavuutta päästöihin arvioitu asteikolla yhdestä viiteen
- Arvioitu myös hillintätoimien ja sopeutumisen synergioita
- Perustuu päästövähennystutkimuksiin ja maakuntien tiekartoista nostettuihin esimerkkitoimenpiteisiin

Esimerkkisektori: Rakennusten hajautettu energiantuotanto ja energiatehokkuus

Toimenpide	Tehtävät	Vaikuttavuus	Mittari	Vastuutahot
	Lämmitystapamuutokset öljyn ja muiden fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi	*****	Esim. Öljylämmitteisen rakennuskannan kerrosala (m2)	
	Kiinteistöjen energiaremonttien toteuttaminen öljylämmityksestä luopumiseksi lämpöpumppuja lisäämällä (ympäristö- ja hukkalämpö) (V-S, PI, PP, PH)			Kunnat, muut julkiset ja yksityiset kiinteistöjen omistajat, ELY-keskus, ARA, Motiva
	Kehitetään viranomaiskäytäntöjä ja ohjeistuksia lämpöpumppujen luvituksesta mm. pohjavesi-, melu- ja värinä Haitat huomioiden (UM)			Kunnat, ELY-keskus
	Edistetään eri toimijoiden välistä yhteistyötä rakennusten hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi mm. hybridiratkaisuilla (UM)			Kunnat, muut julkiset sekä yksityiset kiinteistöjen omistajat ja rakennuttajat/rakentajat
	Kehitetään energiakorjausten kannustimia ja neuvontaa (UM) sekä selvitetään mahdollisuuksia tukea rakennuskannan parannuksia alueilla, missä markkinaehtoisen rahoituksen saatavuudessa on ongelmia. (PI)			Kunnat, Energiavirasto, Motiva, YM
	Korjaushankkeisiin liittyen selvitetään keinoja tunnistettujen osaamisen ja työvoimapuutteiden poistamiseen (esim. lisäämään koulutusta)			Oppilaitokset, korkeakoulut, kunnat

Maakuntien ilmastotyön haasteita

- Suurimpia haasteita miten saada toimenpiteet toteutumaan
- Henkilöstöressurssien vähyys ja hajanaisuus kuntien toimeenpanossa
- Pulaa myös taloudellisista resursseista
- Erityisesti haastavia toimet joiden hyödyt näkyvät pitkällä aikavälillä tai poliittisesti herkäät aiheet (esim turve ja tuulivoima)

Lopuksi

- Sitoutuminen ja tahtotila ilmastotekoihin on vahvaa
- Hinku-maakuntastatus tukee sekä sitoutumista että käytännön työtä
- Verkostoituminen alueellisesti ja kansallisesti hyvää, yhteistyö alueellisten toimijoiden ja verkostojen kesken toimii
- EU:n Vihreän siirtymän rahoitus merkittävä mahdollisuus saada lisää resursseja ilmastotyöhön, samalla tukee aluetaloutta.
- Myös kotimaiset isot lakiuudistusten (MRL, Ilmastolaki) tukevat ja tehostavat ilmastotyötä
- Tärkeää varmistaa kuntien resurssit ja kohdentaa ne vaikuttavimpiin päästövähennystoimiin
- Maakunnallisen ilmastotyön toteuttaminen jatkuva prosessi, sillä uusia suunnitelmia ja ilmastotekoja tehdään jatkuvasti.

Maakuntien tiekartat

Pirkanmaa:

<https://pirkanmaa.mediafiles.fi/catalog/Pirkanmaa/r/1803/viewmode=infoview>

Päijät-Häme: <https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2020/10/Paijat-Hameen-ilmastotiekartta.pdf>

Pohjois-Pohjanmaa: <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2021/02/A63-.pdf>

[Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030 \(pdf\)](#)

<https://www.samk.fi/wp-content/uploads/2021/04/Satakunnan-ilmasto-ja-energiastrategia-2030-lopullinen.pdf>

Uusimaa: [https://www.uudenmaanliitto.fi/files/25323/Hiilineutraali Uusimaa -tiekartta.pdf](https://www.uudenmaanliitto.fi/files/25323/Hiilineutraali_Uusimaa_tiekartta.pdf)

Varsinais-Suomi: [Varsinais-Suomen ilmastotiekartta: tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2030 \(ymparistonyt.fi, pdf\)](#)

Maakuntien ilmastotiekartoilla kohti hiilineutraalia Suomea

Kirjoittajat: Sami Ahonen (IL), Karoliina Auvinen (Syke), Simo Haanpää (Uudenmaan liitto), Merja Haliseva-Soila (VARELY), Teemu Helonheimo (Syke), Liisa Hyttinen (Pirkanmaan liitto), Ritva Imppola (OAMK), Santtu Karhinen (Syke), Petri Kero (Lappeenrannan kaupunki), Heikki Liimatainen (TAU), Saara Lilja (IL), Jarmo Linjama (Syke), Johanna Mäkinen (TAU), Meri Olenius (SAMK), Mikko Peltoniemi (Luke), Eero Purontaus (Pirkanmaan liitto), Kristiina Regina (Luke), Sakari Sarkkola (Luke), Laura Saikku (Syke), Päivi Tikkakoski (Syke), Pia Tynys (Uudenmaan liitto), Maarit Virtanen (PHL).

Kiitos!

laura.saikku@syke.fi